

A NOSA TERRA

Idearium das "Irmandades da Fala"

ANO MCMXXII

PRECIOS DE SUSCRICION: Na Cruña, mes, 40 ctmos.; Fora, trimestre, 1'50 pesetas. América, trimestre, 2 pías.; Coste d'un número, 15 ctmos.—Pagos adelantados

Redacción e Administración: Praza Maria Pita. 17, baixos. A CRUÑA

CERVANTES

Librería, Papelería e Imprenta

TELEFONO, 456

Rua Real, 49

A CRUÑA

FERRER

TALLERES DE FOTOGRAFADO

PARA PERIÓDICOS, REVISTAS ILUSTRADAS, PROPAGANDA INDUSTRIAL, RECLAMO DE ARTISTAS, &

CUQUES

REAL 61, CORUÑA

NOVELTY

Planchadeiro de moda - Grandes talleres

DE LAVADO E PRANCHADO DE ROUPA NOVA E DE USO

Despachos centráis: A CRUÑA, Cantón Pequeno 12
VIGO, Praza da Constitución, 12

Sucursás na Cruña: Estreita de San Andrés, 12
Praza de Azcárraga, 4-San Agustín, 22

Sucursal en Vigo: Circo núm. 5

Todal-as nosas sucursás ostentan un letreiro como sinal, que, reproducen a marca de garantía xa conecida.

Recíbense encargos de fora, e-espídense por meio das nosas sucursás. Si no lugar onde vostede reside non-a hai, sírvase manifestarnos seus desexos de mandár os seus encargos.

Os viños e coñás millores

os que exporta a casa PEDRO DOMEQ de Xerez da Fronteira, fundada en 1734. A casa máis antiga de Xerez.

O vermouthe máis selecto

de mundial e reconocida sona é o Cinzano (Torino).

Para viños de mesa

non hai outros com'os dos cosecheiros exportadores señores

R. López de Heredia (Haro)

Casa Central: PLAZA DA EQUITATIVA-MADRID

Representante exclusivo (matriculado) de todas estas marcas:

JOSÉ C. JUNCOSA

Galera 39 e 41 - 2.º piso-A Cruña

Banco Español del Río de la Plata

Sucursal na Cruña - Casa matriz: BÓs AIRES

FUNDADO EN 1886

Capital. . Pesos 100.000.000'00 m/ ou sexa Ptas. ouro 220.000.000'00

Fondo de reserva (incluída prima a recibir) Pesos 50.055.224'97 m/ ou sexa Ptas. ouro 110.121.797'93

Ten sucursales nos puntos seguintes:

REPÚBLICA ARXENTINA: (Casa matriz, Bos Aires), ROSARIO DE SANTE FÉ, BAHÍA BLANCA e principais prazas da República

NO URUGUAY: MONTEVIDEO — NO BRASIL: RIO XANEIRO

EN EUROPA: MADRID, BARCELONA, VALENCIA, VIGO, BILBAO, A CRUÑA, SEVILLA, PARÍS, LONDRES, XÉNOVA E HAMBURGO

A Sucursal da Cruña encárgase de efectuar por conta dos seus clientes toda crás de operacións bancarias nas condicións máis favorabeis e acretará intreses nas contas correntes, tanto en pesetas como en moedas estranxeiras a tipos excepcionalmente ventaxosos

En conta corrente, intrés anual	2	por 100
En Caixa de Aforros, con libreta hasta 1.000 ptas.,	3	» »
En prazo fixo de tres meses	3	» »
Idem id. 6 meses	3 1/2	» »
Idem id. un ano.	4	» »
A máis prazo		convencional

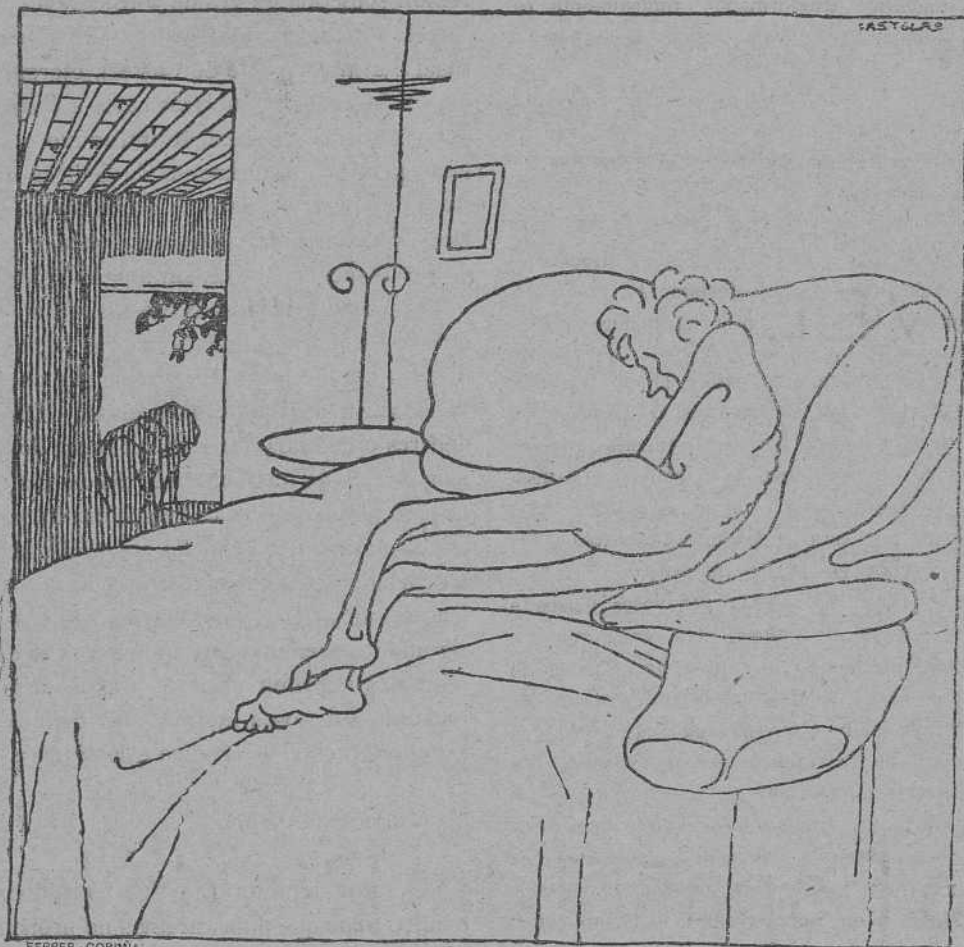
Dirección telegráfica y telefónica: SPAINBANK.

A NOSA TERRA

BOLETÍN QUINCENAL

ANO VI — NÚMERO 170 — 15 SEPTIEMBRE 1922

D'a Emigrazón

Era forte com'un croyo

Valentín Lamas Carvajal

Foi o ilustre poeta ourensán un escritor verdadeiramente xenial e por enteiro popular. Digno da súa raza, os seus versos vense cheos das vaguedades e tristuras dos seus, de que se fixo eco na musa da realidade.

A vea poética de Lamas Carvajal amóstrárenos á cotío espontánea e gracil, ora sentimental ou irónica, xa amarguexada e festiva. Nos seus cantares latexa fundamente o santo amor á Terra nativa.

A posteridade, sempre mais xusta que o xuício dos contemporáneos, tén de lle facer a debida xusticia. Acougadal-as xenreiras, fillas das pasiós políticas, as xeneraciós

vindeiras han erguel-o nome d'aquel que refrexou nos seus versos inmortaes total-as inxusticias que se teñen para as sufridas xentes dos verdecentes campos galegos, e d'aquel que, entromedias das reminiscencias líricas d'outras escolas, soupo axuntar o franco e palpitante realismo da nosa vida rural, misturado cós amarguexos dos labregos, nota que acentuou na súa derradeira obra "A musa das aldeas".

Durma en paz o glorioso poeta o sono da morte. Á súa memoria tén de ser gabada mais e mais ao andar do tempo: sempre xusticieiro e reparador.

A NOSA TERRA rinde hoxe este humilde homenaxe á eterna lembranza de Lamas Carvajal no décimo-sexto aniversario da súa morte.

A conferencia de Portela Valladares

Da interesantísima conferencia que no "Ateneo" de Vigo pronunciou o deputado por Fonsagrada señor Portela Valladares, extractamos o seguinte:

"Tinamos conquerido aquel gran Século de Ouro no que polas nosas artes, pola nosa poesía, polo noso idioma e polo noso saber fúmos o primeiro pobo do Continente" o camiño de Santiago (era o camiño de Europa e hacia el), diante iba Xelmírez, con visión que ninguén volveu a ter na Península e que houbera transformado radicalmente os destinos de Hespaña. Compostela chegou entón a eclipsar á mesma Roma."

"O idioma é sempre o vehículo d'unha cultura, o intrínseco d'unha alma e c'o castelán tiña que prevalecer aquel espírito exótico, de altisonancia, de recumbre de aparato propio de civilización en que foi enxendrado."

"Os Reis Católicos, non só souperon rematar con canto alentaba na Galicia e con elo asertar golpe de gracia ás influencias nórdicas, senón que c'o seu testamento famoso e co'a conquista de Granada deron coasón a un maior desprazamento da nosa cultura hacia o Sur."

"Non; por raza, por idioma, por xeografía e por tradición de gloria, por amor á vida, por sentimentos de deber, por aquel camiño de Santiago Famoso, por heroicamente caídos, pola nosa espiritualidade enteira ollamos a Europa e a nosa cultura, ese conxunto de sentimentos e de ideas matrices que o sangue impón, non foi nin será endexamais a cultura dos abelhamanes que fermenta en media Hespaña."

"A pregunta que eu fago que asoma aos vosos beizos é ésta: ¿Leixaremos que o xenio de Galicia, viva, crece, cumpra o seu destino ou pecharémolo no que para nos é cova de morte? ¿En aquilo que máis pódenos importar espiritualmente seguirémos tendendo as mans como mendigos ás portas de Castela? ¿Vai continuar sempre aquel vigor de xusticia con que nos demaron os Reis Católicos?"

Alendou e sopra que aquí reúnenos, ese sopra divino que é cramar eterno da raza para que novamente rexurda potente, c'tra vez, unha xenerosa pléyade de artistas, de poetas, de presadores, saídos todos do duro granito celta animados todos pola centella que terá de poñer nos cumes de Galicia, o lume, o sol que non remata nunca."

"A instalación no trono de Isabel I en Nadal do 1474 veu a fixar definitivamente os destinos de Galicia, esos destinos de abafamento, de estrangulación que chegaron hasta hoxe. Eu cuido que chamar Católicos a aquela raíña e ao seu marido ou é un aldraxe á Relixión ou unha afronta á historia."

"Tomaron nobre partido os galegos, nobres e pobo pola infanta doña Xuana, a boa señora, como lle chama a nosa tradición e por ela loitaron o Mariscal Pardo de Cela hasta que foi vencido na Frouseira e axusticiado en Mondofredo o 17 de Nadal do 1483; o conde de Camiña hasta 1486 e o de Lemos defendéuse no Castelo de Ponferrada que tomara ás forzas de Isabel, hasta 1487. ¡Cara pagamos tan honrosa adhesión!"

"Dende entón a historia de Galicia ou é unha páxina en branco ou unha lousa de oprobio. Nos grandes clásicos castelás aparece para nos xusgar aquela beta que nos queima como a lava, reflexando o enoxo íntimo de quen se sa, ben que non merecen o preferente lugar que ocupan: na masa aparece o calificativo "gallego" con vislumbres de alume, por ignorancia conxénita."

Dende Catalunya

Pra os galegos, o deber primeiro, debe ser honrar aos seus antepasados, pol-os sacrificios que fixeron pol-o engrandecimento da patria; sin embargo, non debemos esquecer que este sacrificio levado a cabo por aqueles grandes patriotas d'a época d'a reconquista, costounos moi caro, e non foi agradecido cal debiera ser por aqueles que en gracia á nosa xenerosidad, tratan hoxe aos galegos como rexión sometida en ves de considerala como compañeira.

Mais craro, a lingua galega, era a que se falaba en Portugal é a maior parte de Castela, otorgándose en este idioma os documentos públicos hasta a época de Carlos V, que pol-a reforma monacal, se introduxo o castelán como lingua oficial, co asentimento de Galicia sin pensar que esto iba a dar lugar á morte da literatura galaica unha das máis ricas xoias artísticas d'aquela época, e cuías consecuencias doorosas tocamos hoxe, sin ningún agradecimento.

Fracasado ruidosamente o sistema unitario, por non querer reconocer a cada unha das partes que o forman, os dereitos que lle tocan, me parece que chegou o momento de facer sentir aos que esquencen tal cousa, que todos temos deberes e dereitos que cumprir, e un dos máis sagrados é a lingua, que ao meu entender debe ser a xoia máis preciada de todo bon galego; pois ben, si esa é a vontade dos amantes da nosa terra, propoño aos amigos da fala, que tomen en consideración establecer a cooficialidade do gallego co'a lingua oficial en todos aqueles asuntos de orden interior, seguindo o exemplo de Cataluña e Valencia, pra ver si conseguimos imprimir un novo impulso á nosa literatura, estimulando aos nosos literatos meritísimos a que sigan o seu camiño tan cheo de espiñas e sacrificios.

GALAICO.

Vilanova e Xeltrú.

* * *

O autor do anterior artigo honróunos enviándonos éste e outro mais que publicaremos no próximo número. Coidámonos no deber de lle facer algunhas ouservacións que sirvan de acraración ás ideas que no seu artigo expón. Facémolo para que cheguen ao seu coñecemento xá que según vemos iñoraas.

Os nacionalistas galegos honoramos sempre con amor aos nosos antepasados, aos que como nós loitaron tamén pol-a libertade da Patria e que nos marcaron o camiño a seguir. Os nacionalistas galegos temos pedido oficial e particularmente a cooficialidade do idioma galego e castelán. Nós non usamos outro idioma mais que o noso non xá oficialmente senón tamén cada nacionalista particularmente. Pol-o que fai á literatura, nunca tanto escribeuse en galego como dende que eisten as "Irmandades da Fala". Decote están aparecendo publicacións escritas no noso idioma, libros, revistas, boletís, folletos e xá moitos diarios admiten colaboración en prosa ademais dos versos que sempre publicaron e hoxe publican en maior número. A literatura galega como o sentimento galeguista e todo o que á nosa vida refírese están hoxe n'un grande apoxeo, n'unha grande actividade verdadeiramente alentadora e algadora.

Dito isto, só réstanos dar a sgracias ao autor dos artigos e agardamos seguirá enviándonos mais, que recibiremos sempre con agrado, pois dannos a entender que a labor que vimos facendo vai atopando xá acollida sinceira non só entre os galegos que viven na Galicia senón tamén entre os que atópanse lonxe da terra.

Fume vosté con papel

NOROESTE COUSAS

Os comentarios que fai a NOSA TERRA no derradeiro número encol das manifestacións do Sr. Portela Valladares, fixéronme pensar un pouco sobor da cuestión. Indubidablemente que é un trunfo noso o conquistar que un deputado galego faga as declaracións que acaba de facer o deputado por Fonsagrada que é seguro non faría si nós, os nacionalistas, non existíramos. Paréceme que isto non ten volta. Agora ben. ¿Será unha postura adoutada agora ollando a realidade, ou serían ditas con sinceridade e pleno convencimento? De todol-os xeitos coído debéramos de nos poñer en guardia. O perigo que sinala A NOSA TERRA s enon pode negar que existe. Nós, que somos a verdadeira Galicia, debéramos atallalo denantes que aquel teña mais difícil solución. Porque non é somentes o deputado por Fonsagrada o que ven inclinándose da nosa veira. Son outros mais e aquí está precisamente o perigo. Naturalmente que non merescen censura pol-o troque que se ven ollando n'eles, senón ao contrario. Pero... Din que os galegos somos moi desconfiados. Non esquezamos a política a que pertencen que non e moi galeguista, nin moito menos.

O problema galego xá todos sabemos que ten dous aspectos. O político e o cultural. Dende fai algún tempo, nós abandoamos o primeiro para nos adicar de cheo ao segundo. Poida ser que o cultural sexa mais interesante e mais comenente resolvel-o denantes, pero para mín o outro o non é menos. O que primeiro perdimos foi a nosa independencia, probrema político, e despois o sentimento galeguista, probrema cultural.

Si non fora pol-a perda do primeiro non estaríamos hoxe no estado en que nos atopamos pois o segundo non callaría como callou, xá que sendo libres non consentiríamos que ninguén nos impuxera o que non é noso.

Irlanda e Catalunya, que estiveron no caso noso, preocupáronse de resolver denantes o político e crearon o sentimento de cobiza de liberdade que conoscemos. Certo é que o non resolveron completamente, pero se non pode negar que o mesmo catalás que irlandeses teñen plena conciencia do que son e non por atender primeiramente ao problema da cultura, xá que este comenzou a se resolver nos dous países no século pasado, mentras que o político veñen tratando de o resolver dende fai moitos centos de anos atrás. Ainda é agora cando mais se preocupan en Irlanda da cuestión do idioma. En inglés, no idioma opresor, foi creado ese sentimento nacionalista, ese patriotismo que todos ade-

miramos. Nós, na cuestión do idioma, non chegamos ao estado que eles chegaron, pois a comenzos d'iste século miles de irlandeses desconocían en ausolutó o seu propio idioma e hoxe téñeno que estudar como si fose un idioma extranxeiro e desconocido para eles. Así é que n'este aspecto nós estamos en mllores condicións. En Catalunya, a Mancomunidade, conquerida politicamente e de aspecto completamente político, fixo mais pol-a nacionalización de aquel pobo do que poderían facer uns cantos escritores escribindo en catalán. Hoxe Catalunya podemos decir que está completamente catalanizada politicamente e conquerido esto preocupáanse agora da cultura. Volvendo a nós citarei un caso concreto. No noso programa figura a cooficialidade do galego e o castelán. Pois eso o non podemos conquistar mais que no terreo político. Conquerindo a liberdade política, o demais xá é moito mais fácil de conquistar, pois teremos leis que o permitirán.

E dixen todo o anterior para chegar derradeiramente ao seguinte: Que nós, os nacionalistas, xá que nos propoñemos crear unha conciencia nacional galega, temos que intervir en todo o que á nosa vida refírese. O movemento actual non debe ter somentes o aspecto romántico que tiveron outros movementos anteriores. Temos que facer que este sexa o definitivo. Para o conquistar temos que nos preocupar o mesmo do aspecto cultural que do político. Estamos comenzoando e debemos de o facer así. Con elo conqueriríamos poñernos mais en contacto co'a masa do pobo que aínda sendo inconsciente, pesa moito, non o esquezamos, na nosa vida galega. Evitaríamos tamén que outros, que non terán as intencións nosas, s enos adianten e non deixen atrás. Lograríamos darlle mais vida, mais actividade ao noso movemento e faríamos un gran favor á nosa Patria. Ninguén como nós, que somos mocidade, sentimento e que non temos mais cobiza que a liberdade da Terra, podería desenvolver mellor as duas labores. Non censuro nin moito menos, a actuación cultural, pero non vexo a razón de porqué non habemos de aparelhar as duas. A unha é complemento da outra e as duas teñen, ao meu xeito de ver, o mesmo intrés para o fin que perseguimos. Ademais, que temos xente que pode adicarse perfectamente a unha e a outra. Si imos a nos adicar somentes ao aspecto cultural, abandoando o político, expoñémonos a que outros léveno por un camiño nada comenente para a nosa terra e que mais tarde teríamos que lamentar. Impidamos esto.

Aparellemos as duas labores, que cada ún desenvólvese na que mais lle encadre e adiquémonos con entusiasmo, confiando no noso esforzo e no noso traballo, a resolver as duas por igual. Non abandoemos nin unha nin outra que as duas teñen o mesmo intrés. Ademais de non rifar entre sí. Decatémonos ben da evidencia d'estos feitos e de que os tempos avanzan a pasos axigantados. Non nos collan cos brazos cruzados. Galicia comenza a ollarnos como unha esperanza e non podemos nin debemos defraudala.

VICTOR CASAS.

**Lea vostede o próximo número de
A NOSA TERRA**

Resume da historia de Galicia

Tradición é que os celtas, dirixidos por Brigo, entraron na Galicia uns trinta séculos antes da nascencia do Noso Señor Xesucristo e poida dar que fosen o primeiros poboadores d'esta rexión, onde fundaron a cibdade de Brigancia (Betanzos). Procedían d'un territorio situado entre o mar Caspio, o Ponto Eusino, o Tiras e o mar do Norte, terra de moitas árbores, pois o mesmo nome de celta (ceilt) quer decir morador das selvas.

Está gran familia pobóu varios países da Europa, dos que foi arrempuada pol-a oleada de outras razas bárbaras e feita recuar hasta os boscos e montañas do Occidente, de onde ninguén a puido barrer por comrepto. As suas lembranzas desapareceron case todas, e é tal a incerteza das cousas d'aqueles tempos que hoxe non conservamos d'eles mais que unhas lixeiras indicacións, a pesar dos traballos dos sabios modernos, co'as luces da lingüística. Sabemos, por eso, que os celtas coma todol-os homes dos pobos primitivos, non tiñan mais ocupación que o defendérense das feras e manterse dos produtos do campo. Rendían culto á divindade no seu "LUBRE" ou bosco sagrado, no medio de estrondosos asúos, facendo despois unha figueira en sinal de regocixo, para o que escollían as altas horas da noite. Tiñan sacerdotes divididos en tres crases: "*druídas, vates e bardo*". Os druidas insinaban a relixión e as leis; estaban encargados dos sacrificios e administraban xusticia. Os vates eran os encargados do servico material do culto, e os bardos eran poetas e cantores; cantaban as fazañas dos héroes, guiaban os guerreiros ao combate e acompañaban as vítimas ao sacrificio. Foron éstas nos primeiros tempos os prisioneiros de guerra, pero despois, no canto dos prisioneiros, deron en inolar aos malfeitores, e á falta destes, a inocentes. Metían'os en paxs de vimbio e queimaban'os ao son do canto dos bardos. Outras veces sacrificaban a vítima sobre d'un altar de pedra derramando o sangue sobor do xentío e das árbores do bosco sagrado. Creían na inmortalidade da alma e miraban con desprecio a morte. Os druidas vestían túnica e manto de liño branco. Os demais usaban traxes de lan negra a modo de saia e cubrían a cabeza c'unha sorte de pucho. Respetaban moito as mulleres e tiñan sinxelos costumes.

FLORENCIO VAAMONDE.
(*Seguirase*).

Homenaxe a Sotomayor

Ferrol, o pobo natal do insigne pintor galego Alvarez Sotomayor, director do Museo do Prado, rendiulle un grandioso homenaxe fai unhas datas, do que xá falaron todol-os xornás galegos. Consistiu no descubrimento d'unha lápida na casa onde nasceu, é n'un banquete ao que asistiron representantes de moitos pobos de Galicia e moitos artistas galegos. Foi un homenaxe grande e ben merecido.

A "Irmandade da Fala" da Cruña aderiuse ao homenaxe con un cariñoso telegrama, e A NOSA TERRA, atenta sempre a todo o que sinifique galeguismo sinceiro, toma

parte tamén n'él e olla con agarimo estos actos que son afirmacións dos nosos propios valores.

Sotomayor é un dos galegos que en mais outo posto colocan o santo nome de Galicia e por eso é meresciente de cantos homenaxes no seu honor se fagan.

EN FERROL

Unha exposición de arte galego

Durante as festas que se teñen celebrado fai poucos días estivo aberta ao público no Círculo Mercantil de Ferrol unha notabilísima exposición de arte galego que foi muy gabada, por centos a visitaron. Expuseron obras artistas galegos tan conociños e gabados como Sotomayor, Castro Gil, Imeldo Corral, Bello Piñeiro, Abelenda, Carmelo, Cebreiro, Elena Olmos, Carlos Sobrino, María Corredoira, Seijo Rubio, Mirás e outros mais que sentímos non recordar. P.

A exposición foi un verdadeiro éxito non só artisticamente senón tamén economicamente xá que vendéronse moitas das obras expostas. Foi un ensaio que demostrou que pódese facer cando se queira unha grande e verdadeira exposición á que asistirían todol-os artistas galegos e que superaría a aquela celebrada na Cruña no ano 17. E cousa de ir pensando n'elo e ver de a facer para o ano que ven.

A nosa embora aos artistas que concorriron á exposición de Ferrol e aos seus organizadores.

ARTE GALEGA

O museo cruñés

Celebrouse no Ferrol, con enorme éisito, o segundo salón de pintura galega.

Na Cruña, primeira vila onde tiveron lugar as exposicións de pintura galega; onde o número e calidade das obras expostas foi tan grande que erguéu o nome da cidade nun pulo de potencia artística e intelectual, somella como se cantos outrora se preocupaban do engrandecemento da nosa arte, adormeceran agora nun soño invencible que lles impide proseguir na sua labor de cultura.

E non somente falamos no tocante ás exposicións que debían de se facer todol-os anos, senón tamén pol-o silencio, pol-o paralizado en que s'atopa o proyeitado Museo galego que a Cruña tén a obriga de fundar e fomentar.

Durante a derradeira exposición primero; no Congreso celebrado pol-o Instituto de Estudos Gallegos despois, e moitas veces por cantos sinten unha faísca de arte alumear o seu cerebro, ou por quenes cobizan a grandeza de todol-os ordes para a Terra Nai, falouse e decrarouse a necesidade de crear o Museo galego, onde teñan un lugar axeitado e honroso tantas e tantas producións debidas aos nosos artistas, que agora andan espalladas por moitos logares, por moitos currunchos, onde non hai facilidade para as estudar, nin é posibre que poidan ser admiradas pol-as xentes.

Inda que sabemos o moito traballo que tén atarefado de cote ao noso bon amigo o Sr. Castillo, delegado regio de Bellas Artes, agardamos que faga rexurdir o importante axunto do Museo, poñéndose á fala có novo presidente da Academia Provincial de Bellas Artes ata chegar á ver realizada tan necesaria obra.

O nome de Galicia

¡Patria dos meus amores,
por Dios bendita seas!
Semeados fan de frores
teus montes e teus vals;
a paz dos ceos teñen
decote as tuas aldeas,
prateados son teus ríos,
manífico teu mar.

O sol que doura as prante,
o vento que as arrola,
as cántigas das nenas
os ecos das campús,
o pío dos paxaros,
o sospirar da rola,
a vida n'esta terra
máis feiticeira fan.

Non sei qué encantamento,
qué amor, qué poesía,
tén este chan garrido,
a terra onde nascín;
nas alboradas ledas,

nas noites e no día,
terás sempre feitizos
grorias e luz pra mín.

Seu nome deprendino
de neno con ledicia,
direino mentras viva
c'o fogo da pasión;
cando a morrer eu vaia,
o nome de Galicia
direino misturado
co nome do meu Dios.

Amor grande, subrime,
que o corazón encerra,
tesouro de infinitos
recordos e pracer;
encantamento doce
o amor da nosa terra,
decote con nosoutros
camiña hasta morrer.

Sol que alumea as tréboas
dos fondos sufrimentos,
voz que d'outros espacios
nos ven eiquí a falar;

na música dos souts,
no sospirar dos ventos,
no murmurar dos ríos
e no muxir do mar.

Por eso en longas terras,
de coitas e doores
os fillos de Galicia
morrendo tristes van;
fáltalles a paz da alma,
a luz dos seus amores,
os aires da sua patria,
as grorias do seu lár.

¡Galicia! Nome santo
que dixer con ledicia
de neno, e que hoxe lembro
co fogo da pasión,
cando a morrer eu vaia,
o nome de Galicia
direino misturado
con nome do meu Dios.

VALENTIN LAMAS CARVAJAL

O probrema nacionalista

A "Joventut Valencianista" de Valencia enviou á Irmandade da Fala da Cruña un telegrama pedindo se lle mandara outro ao conde de Gimeno, como membro do Comité da Liga das Nacións para o dereito das minorías nacionais, facéndolle presente que na Hespaña eixisten pequenas nacionalidades sometidas ao Estado centralista.

A "Irmandade" da Cruña enviou o telegrama pedido pol-os valenciás, pero non ao conde de Gimeno, xá que éste representa na Liga das Nacións ao Estado hespañol, senón ao mesmo presidente da Liga.

O vocabulario castelán-galego

Comenzamos hoxe a publicación do vocabulario castelán-galego que no derradeiro número prometimos aos nosos lectores. Iremos combinando a súa publicación coas conferencias do chorado Porteiro hasta o remate d'estas. Despois publicáramolo en todos os números.

Cuidamos con isto facer unha obra interesante en favor do noso idioma e agardamos será do agrado de cantos veñenos axudando no sostenimento do noso boletín. Temos intentos de facer que o vocabulario sexa o máis completo posible e vemos con moito agrado que os que podan enviarnos certas palabras podan recoller para cumprir así meche o noso desexo. Con elo farán un gran favor á nosa literatura.

Galicia e Portugal

GALICIA

*Galicia, terra irmá de Portugal,
onde voan os mesmos paxariños,
e as mesmas frores bordan os camiños,
e son uns mesmos, pobos e ideal.
Lindo berce de Curros e Pondal,
un, que escoita os queixumes dos airiños
outro, que abrindo vellos pergamiños,
cantá os feitos da historia rexional.
Eu te saúdo! E atópome feliz
pois sentin hoxe, d'estes bós amigos,
o corazón ao rente latexar...
Soño da beira mar, verde país,
viva eu decote sin correr perigos,
para acó máis unha vez, virte a sandar.*

J. LEITE DE VASCONCELLOS.

Na Cruña, 1902.

Pol-os bosques

Nos fondos piñeirás i-escuras carballeiras andixen cacheando por ela; preguntando ás follías caídas, que están choromicando no chan, sé as magoaran as prantas pasaxeiras d'unha fada sin pare que leva a alma miña penando. Quedamente co'as silvas espiñosas parolói, por sabere se entre tantas fermosas que lle arrincan as frores, a do meu ben camiña.

E as follas, e as silveiras, e as aguas buligantes dos regos que agariman e beixan os encantos das ninfas, responden con armoñosos cantos de premios e de espranzas para os firmes amantes.

Os sonoros gallos dos pinos marmulaban para min algo novo, na brêtema riscando; e as polas dos carballos, nos áres abalando, con verbas iñoradas non sei qué me falaban.

Cuideille ouire aos ventos sutís e fungadores: —Namorado que buscas o teu amor; espera. Ao tempo que risoña lucéu na azul esfera a cornuda alcahuete dos nouturnos amores.

GONZALO LOPEZ ABENTE.

Papel de fumar

NOROESTE LECTURAS

GRÁFICA-A Cruña.

Ven o segundo número d'esta revista que uns rapaces de boa vontade e entusiastas, editan na Cruña, tan interesante ou mais que o primeiro.

Leva na portada "El Cas'illo de Oca" do grande e ilustrado agoafonista galego Castro XII. Adicionado "Paisaje y Marina", primeiro premio da exposición de fotografías feita na Cruña, debida ao aficionado Eusebio Peña, dibuxos de Camino, Núñez Carnicer, caricaturas de Villar Ponte e Paz Andrade feitas por Cebreiro, unha das formidables do gran Castelao, un retrato de Cerrea Calderón, o retrato de Azorey e a súa escultura "A Naiçia", una autocaricatura do escultor canabades, o retrato de Sotomayor e moitas emoi boas fotografías.

Os orixinás firmannos Julio J. Casal, Eladio Rodríguez González, José Soló, X. Aleix, Carracedo, Julio R. Yordy e "Gulladas" en galego de A. Villar Ponte.

Presentado de un xeito irrepochable. Igual que o número primeiro, éste foi esgotado axiña. Un novo éxito para os editores, polo que repetimos a felicitación que xá nos saída do outro número temos consignado.

NÓS-Ourense

Recibimos o número 12. Remata aquí a súa primeira serie: Tan interesante como os anteriores. Fiman os orixinás Eusebio Montes, Xoán Aznar, Castelao, Fermín Bouza, Florentino L. Cuevillas, Arturo Noguero, Goal, Vicente Risco e trae tamén como sempre a sección "Os homes, os feitos e as verbas" onde fala de "A Nosa Terra", "Céltiga", "Alborada" e outros libros e publicacións galegas, portuguesas, e extranxeiras.

Montes firma uns adalás de S. Xoán adicados a Cabanillas, Aznar "O filósofo de Tuy", Castelao fala de Cubismo, Cuevillas do descubrimento d'unha cidade celta en San Ciprián de Lás, Noguero de Notas financieras, Goal de Notas deportivas e Risco unhas liñas interesantes que titula "Notulas". Trae un bonito dibuxo de Castelao con un pé do mesmo.

Un bon número que terá de se vender ben.

CÉLTIGA-Ferrol

Tense posto a venda o número 6 d'esta publicación mensual que saiu con retraso por mór da folga de Correos.

Publica unha noveliña curta, moi bonita e moi enxebre do poeta ferrolán Nicolás García Pereira. A noveliña consta de 50 páxinas titulase "A Costureira" e unha interesante historia de amor d'unha muller humilde abandonada cruelmente. O aspecto da obra, moi orixinal é un acerto do seu autor a quen felicitamos. Leva unha portada moi bonita do pintor ferrolán Carmelo.

Véndese este número a 30 centimos. No número próximo publicará "Céltiga" a famosa humorada do gran Castelao "Un elio de vidro (Memorias de un esqueleto)" con oito dibujos de mesmo tamaño intercalados no texto.

Venderase a 0'50. Publicará tamén en edición aparte, a 1'50 luxo, con exemplares numerados e firmados por Castelao que se venderán a 5 pesetas. Os encargos a "Céltiga", Dolores, 64 1.º Ferrol.

"Céltiga" ven facendo unha gran labor polo desenrolo da cultura galega.

LA VOZ DEL CAMPO-Pontevedra

Recibimos os números 1 e 2 d'este semanario orgao da Federación agraria de Marín. É un xornal valente que ven a atender con entusiasmo a causa santa dos agrarios galegos. Hoxe en rebeldía é disposto xa a conquistar a súa liberdade.

No primeiro número publica na portada o retrato de Basilio Alvarez o incansable leltador agrario e no segundo unha caricatura do noso Castelao. Contéñen interesantes orixinás encol do agrarismo galego.

Saludamos a o novo e valente colega e desexámoslle moito entusiasmo na nobre causa que defenden. Recibimos tamén o terceiro número tan interesante como os anteriores. Leva na portada unha caricatura de Castelao.

REXURDIMENTO-Betanzos

O terceiro número d'esta boletín que publican os rapaces nacionalistas de Betanzos é tan interesante como os dous primeiros. Na portada leva un dibuxo d'unha rua de Betanzos feito por un dos rapaces d'aquela irmandade, Velga Roel. No texto unha caricatura do gran Teixeira de Pascoas feita por Cebreiro, unha poesía aos "jovens poetas galegos" do mesmo Teixeira e outros arixinás encol do nacionalismo e de cousas da comarca betanceira.

Os rapaces de Betanzos están facendo unha gran obra patriótica con "Rexurdimento" e ben merecen se lles axude.

A AGUIA-Porto

O número de Agosto d'esta importantísima revista orgao da Renascença Portuguesa é maravillosamente interesante. Conçen traballos de Leonardo Coimbra, Alvaro de Moraes, Augusto Martins, Teixeira de Pascoas, Américo Durão, Antonio Costa e Alvaro Pinto.

Na bibliografía fala do libro de Cabanillas "Vento Mareiro" e con este motivo adica verbas de amor e irmandade à nosa Galicia e a Rosalia de Castro.

"A Aguiá" rebela grandemente o alto grado cultural da pobo irmán.

Use vosté papel de fumar

NOROESTE

Xosé Patiño

Bordados Artísticos
Xogos de cama Confeccións
Equipos para noivas

San Felio, 20-Apartado, 37

Palma de Mallorca

Paulino Freire

BOUZAS - VIGO

Sucursaes: en Cruña - Ferrol

Redes d'algodón para tarrafa
Aparellos, armados e en panos, para
barcos pesqueiros

Malletas de abacá e cáñamo alquitra-
nado—Cables de aceiro, ingleses

Aceites minerás e vexetaes, e surtido
compreto para maquinaria e pesca

— Santa Lucía, 26 e 28 - A CRUÑA —

Fábrica de Xergóns e catres metálicos

ORZAN, 70

(Frente do Pórtico de San Andrés)

EFECTOS NAVALES

— DE —

Ferrer e Compañía-Sucesores

F. BERTRAN E MIRAMBELL

Vigo e a Cruña

Casa fundada en 1868

Artigos xeneras para equipo da Mariña Mili-
tar, vapores, barcos de vela e pescadores.

“Patente-Salvavidas”

O mellor para pintar os fon-
dos dos barcos. Ganou Di-
proma de Honor, Gran pre-
mio e medalla de ouro nas
Exposicións de París-Londres.

REPRESENTANTE:

F. Bertran. e Mirambell
VIGO-CRUÑA

ZINCKE HERMANOS
LIBRERÍA — PAPERERÍA
IMPRESA

Cantón Grande, 21—Estrella, 37

— A CRUNA —

FARMACIA EUROPEA

— DE —

Lopez Abente

— REAL, 55 —

A mellor surtida da Cruña e un dos estabre-
cimentos da súa cras que mais honran a Gali-
cia. Montada con arrego aos derradeiros adian-
tos.

Alfredo Lastres Canosa

“La Encajera Española”

Fábrica de encaixes de fio
Tecidos a man. Especialidade en
aplicacións

Exportación Ibero-Americana

Almagro (Ciudad Real)

Novos Almacenes Coruñeses

Tecidos nacionás e estranxei-
ros Vendas por maior e menor

Fonte de San Andrés, 18, 20 e 22

A Cruña

Fillos de H. Hervada

Casa fundada en 1865

A CRUÑA

FERRETERÍA, QUINCALLA, MUEBLES,
MAQUINARIA AGRÍCOLA, PEDRAS
FRANCESAS PRA MUIÑOS, ETC., ETC.

Grandes Almacés de Tecidos

NUEVO MUNDO

SECCIÓN DE SASTRERÍA E CONFECCIÓN

Inmenso surtido en Panos da Rexión
e Estranxeiro. Confecciónanse toda crás
prendas para mulleres, homes e nenos

SAN ANDRÉS, 41 e 43—Teléfono 256

A CRUÑA

BOLSA do TRABALLO INTERNACIONAL

FEDERACION dos EMIGRANTES HESPAÑOLES
ASOCIACION de BENEFICENCIA

Enrique Iglesias Corral Barrio

SUBDELEGADO GENERAL NA REGIÓN NOROESTE DE HESPAÑA

Cruña-León-Ourense-Oviedo-Pontevedra e Lugo

A CRUÑA

Sobriños de José Pastor BANQUEIROS

Casa fundada en 1776

A Cruña, Vigo, Lugo e Orense

COMPAGNIE GENERALE TRASATLANTIQUE

Vapores Correos de gran velocidade \equiv Servicios directos desde o porto da Cruña

Próximas saídas **DIRECTAMENTE** da Cruña

Vapor Flandre 23 de Septiembre

PRECIOS EN CÁMARA		HABANA	VERACRUZ
Primeira crase (varias categorías)	Ptas.	1.650 a 5.000	1.800 a 5.250
Segunda crase	»	1.250 a 1.275	1.300 a 1.325
Preferencia	»	825	875

A estos precios hai que añadir os impostos
Os pasaxeiros terán de presentarse n'esta Axencia cinco días antes da saída.—Ademiten carga.
Para toda crás de informes dirixirse ao seu consignatario:

D. NICANDRO FARIÑA, Rua de Compostela, esquina a Praza de Lugo-A CRUÑA

Lloyd Real Holandés

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD

AMSTERDAM

SERVICIO POSTAL RÁPIDO A AMÉRICA DO SUR

Próximas saídas da CRUÑA para **Pernambuco, Bahía, Río Xaneiro, Santos Montevideo e Bos Aires,**

ZEELANDIA	16 de Septiembre	ORANIA	30 de Setembro
FLANDRIA (primeiro viaxe)	14 de Outono	GELRIA	28 de Outono

Admiten carga e pasaxeiros de Primeira, Segunda, Intermedia e Terceira crase.

Precio do pasaxe en 3.ª cras, **Ptas. 400** más impostos.

NENOS, menores de 2 anos, gratis; de 2 a 5 anos, cuarto pasaxe; de 5 a 10, medio pasaxe; de 10 anos, pasaxe enteiro.
Para cumprimentar as disposicións arxentinas é indispensable que todo pasaxeiro presente a documentación con **5 días** de anticipación a data de saída.

PARA PRECIOS DE CÁMARA e prazas disponibles o **Agente General da Compañía en España:**

D. Raimundo Molina e Couceiro, -Consignatario Representante xeneral da Compañía en Hespaña. - **Marina, 22 - A Cruña**

BANCO HISPANO-AMERICANO

MADRID

Capital: 100 millóns de ptas.

Dirección telegráfica: HISPAMER

SUCURSAES E AXENCIAS

Albacete, Alcoy, Alicante, Antequera, Badajoz, Barcelona, Bilbao, Cádiz, Calatayud, Cartagena, Cruña, Cabra, Cáceres, Castellón, Ejea de los Caballeros, Figueras, Granada, Gerona, Huelva, Huesca, Játiva, Jaén, Jerez de la Frontera, Logroño, Las Palmas, Lérída, Lorca, Málaga, Murcia, Olot, Palma de Mallorca, Pamplona, Ronda, Sevilla, Soria, Tanesa, Tudela, Valdepeñas, Valencia, Valladolid, Villafranca del Panadés e Zaragoza

Compra e venda de valores hespañoes e extranxeiros. — Custodia de alhaxas e valores. — Desconto e cobro de cupós, títulos amortizados e billetes de Lotería.

Troque, compra e venda de billetes e moedas extranxeiras. — Cartas de creto, e xiro sobre todol-os países. — Cobro e desconto de letras. — Préstamos e contas de creto sobre valores nacionaes e estranxeiros. — Contas correntes en pesetas nas que abona intreses aos tipos seguintes;

2	por 100	ao ano nas cartas disponibles,	â vista.
2 1/2	por 100	id. id.	a 3 meses data.
2 3/4	por 100	id. id.	a 6 id.
3	por 100	id. id.	a 1 id.

Tamén abre contas en moeda extranxeira abonando intreses a tipos convencionaes.

COMPañÍA CHARGEURS REUNIS

E

COMPAGNIE DE NAVIGATION SUD-ATLANTIQUE

Saidas fixas mensuais directamente d'este porto para os do Brasil, Montevideo e Bós Aires, dos magníficos vapores rápidos a dúas hélices e de 16.000 toneladas de desplazamento:

DATA	VAPOR
16 de Septiembre	EUBEE (novo)
9 de Outubro	MOSELLA (novo)
2 de Novembro	MEDUANA (novó)

Ademiten pasaxeiros de 1.ª, 2.ª, 3.ª especial e 3.ª corrente.

Prezos:		Pesetas
3. ^a especial en camarotes, comedores e salón de conversa		482'10
3. ^a en camarotes, comedores e salón de conversa.		427'10
3. ^a corrente		407'10

Nenos menores de dous anos, un gratis por cada familia; de dous a cinco anos, cuarta pasaxe; de cinco a dez anos, media pasaxe; maiores de dez anos, pasaxe enteira. E necesario presentarse nesta Axencia cinco días antes da saída do vapor. Para máis informes dirixirse aos seus Axentes Xenerás en Hespaña:

ANTONIO CONDE Fillos - Plaza de Ourense, 2 - A CRUÑA Telegramas e telefonemas: "Chargeurs"

Garage ALONSO

DE

Alfredo Alonso, S. en C.
LA CORUÑA

GARAXES { Betanzas, 3
Rosalia Castro, 1-3-5
Xoán Flórez, 138

Oficiñas e despacho:
Xoán Flórez, 55 e 57

Dirección Telegráfica
e Telefónica:

Garaxe "ALONSO"

Teléfono urbano:
Oficiñas, núm. 417
Garaxe, núm. 517

Liña directa coa inter-
urbana

Conta corrente cor:
Banco de Hespaña
Banco Hespagnol do
Río da Plata
Banco Hisp. Americ.^o
Sobrinos de J. Pastor

IMPORTACIÓN DIRECTA

Representación exclusiva das marcas MINERVA, ESSEX,
HUDSON, BIGNAN SPORT

Servicio regular de autocamiós de transporte entre a Cruña-Santiago,
e viceversa

Automóviles
Accesorios
Neumáticos

Bandaxes macizas
"CONTINENTAL"
con prensa hidráulica
para o seu montaxe

Aceites e graxas
das
Mellores marcas

Automóviles
de alquiler

Comisións
e
Representacións

GASOLINA
ventas ao por
maior e menor

OS MAIS IMPORTANTES GARAXES DE GALICIA